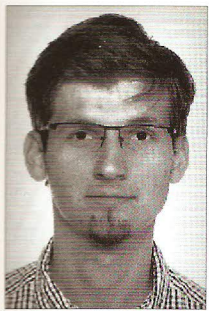

Zoo jako botanické zahrada: Welsh Mountain Zoo

Zoologické zahrady již dávno nejsou jen soustavou klecí s výstavou živých zvířat. Prostory pro živočichy se zvětšují a získávají přírodnější ráz – dochází k botanizaci, alespoň tedy ve většině významných zoologických zahrad.

Mgr. Lukáš Nekolný

Některé z nich jsou dokonce dlouhodobě oficiálně podle názvu zároveň zahradami botanickými (např. Zoo Plzeň, Wilhelma Stuttgart). Jiné to sice v názvu nemají, ale svým pojetím jsou jasným důkazem toho, že k jejich cílům patří nejen prezentace a ochrana fauny, ale též flóry. V Česku to platí zejména o zoo ve Zlíně a Ostravě, v zahraničí pak třeba o Welsh Mountain Zoo.

„Botanické zoo“

Pokud tedy mluvíme o zoo zároveň jako o zahradě botanické, pak lze rámcově vysledovat tři základní typy vzniku:

- Zoo se spojila s vedlejší botanickou zahradou, např. Zoo Plzeň;
- Zoo v určité fázi svého vývoje začala zakládat také botanické expozice a evolučně se stává zároveň zahradou botanickou;
- Zoo vznikla v areálu dříve založeného parku, příp. zahrady (i botanické). Příkladem může být areál zoologické a botanické zahrady

Wilhelma ve Stuttgartu či zoo ve Zlíně-Lešné, který je součástí zámeckého parku a přilehlé obory rodiny Seilernů. Flóra je později dále udržována a její kolekce rozšiřována. Z kolébky zahrad – Velké Británie, pak uvedme příklad Welsh Mountain Zoo, tedy „velšské horské zoo“, jejíž příběh i současnou botanickou kolekci představují následující řádky.

Welsh Mountain Zoo

Welsh Mountain Zoo byla nad přímořským letoviskem Colwyn Bay založena v květnu roku 1963. V současnosti tu můžete na ploše 15 hektarů obdivovat kolekci více než 500 živočichů ve 120 druzích a zároveň desítky druhů a kultivarů rostlin. Ročně si areál projde přes 150 tisíc návštěvníků a jistě na tom má podíl nejen pestrá škála chovaných zvířat, ale právě také nádherné zasazení do krajiny a květinová zákoutí. Zdejší zoo patří svým prostorovým rozložením k velkým unikátům – parkoviště

Skalkový záhon s trávničkami či vřesy dotváří prostředí u vyhlídkové kavárny a expozice tučňáků

Barota čilská (*Gunnera tinctoria*) a její květenství v podobě půlmetrové laty

se totiž nachází v samém centru areálu. Kolem něj lze plochy rozdělit do tří zcela odlišných celků. Ty do jisté míry reflektují charakter celého Walesu.

Prvním z nich je travnatá svažité část sloužící jako výběhy kopytníků i místo klidu a odpočinku s dalekými výhledy na Conwy, město se středověkým hradem (památko UNESCO), vršky národního parku Snowdonia i na mořskou hladinu. Z botanických

expozic zaujmou zejména skalky s trávničkami, vřesy a dalšími druhy. Druhý celek tvoří nejprudší výsek areálu, který z velké části pokrývá les. Zde je možné z botanického hlediska obdivovat zejména přirozený listnatý les.

Thomas Mawson

Nejzajímavější je pak část třetí – horní, rovinatá, jejíž počátky lze vysledovat mnohem hlouběji do minu-

Centrální botanická „choreografie s gradací“ – nechybí vzrostlé dřeviny, ani keře a menší druhy trvalek

losti než vlastní zoo. Je totiž pozůstatkem zahrad The Flagstaff založených již na konci 19. století manchesterským chirurgem dr. Walterem Whiteheadem (1840–1913). O původní podobu se zasloužil architekt Dan Gibson a zejména významný zahradní designér a krajinářský architekt viktoriánské doby Thomas Hayton Mawson (1861 až 1933). Za jednu z jeho nejslavnějších realizací lze považovat zahrady Paláce míru v nizozemském Haagu. K jeho významným počínům patří též

a kultivarů rostlin. Vysoká kvalitativní úroveň druhové skladby i koncepce je determinována vlastníkem – Velšskou zoologickou společností, a díky tomu také dlouhodobou blízkou spoluprací s předními botanickými institucemi ve Velké Británii, včetně slavných londýnských Kew Gardens. Zoo je též členem neziskové organizace Welsh Historic Gardens Trust. Díky botanickým expedicím se sem podařilo dovést přírůstky z Chile, středního a východního Ruska i Himálaje.

K pozoruhodným druhům patří mákovník velšský (*Meconopsis cambrica*). Pod borovými stromy vytvářejí bílé a růžové koberce vzácné bramboříky. V období raného podzimu ale zahradu zdobí hlavně květy jirinek, jejichž barevná paleta je vskutku pestrá – od kultivarů se žlutými květy přes bílé k temně vínové laděným. Kochat se jimi můžete takřka po celé horní části areálu. Krátce strážný travnatý parter obklopují nejen květinové záhony, ale také vzrostlé dřeviny. Pestrost zajišťují mnohé druhy bohyšek, fuchsii, palmy, muškáty, cesmíny, bambusy, juky, cykasy či aranžmá z petunií.

O něco níže nechybí romantický kamenný mostek s asijsky laděnými partiemi – samozřejmě jsou tak kupř. japonské javory. A u jezírka, ve stinném místě dobře zásobeném vodou roste barota čilská (*Gunnera tinctoria*). Tato fascinující vytrvalá bylina dosahuje výšky až dva metry a pochází z jižního Chile a přilehlých patagonských oblastí Argentiny, kde roste v dostatečně vlhkých oblastech – na kraji lesů, na loukách či v mokřadech. Na první pohled zaujme nejen velkými listy, ale též latou o délce až jednoho metru. V ČR se s ní můžete setkat v botanické zahradě v Liberci. Latinské označení *Gunnera* vzniklo jako poklona norskému biskupovi a přírodovědci Johanu Ernstu Gunnnerusovi (1718 až 1773).

Těžiště zahrady se nachází ve venkovních expozicích, ale za zmínku stojí

Udržovaný trávník, juky a jirínky ve spojení s historickou venkovskou architekturou

Mezi největší chloubu zahrady patří široký sortiment jirinek

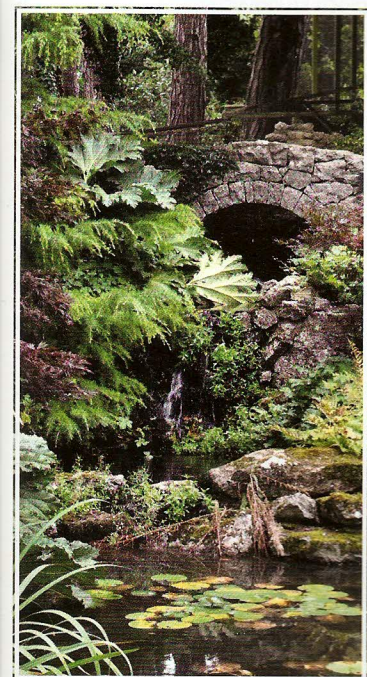

Bramboříky tvoří nádherné koberce

i dva menší tropické pavilony (pro aligátory a plazy) s broméliemi a exotickými druhy kapradorostů. V plánu je stavba velkého pavilonu tropů, kde by měla být současná kolekce ještě rozšířena. Závěrem snad ještě dodejme určitou lítost nad tím, že u zdejších

rostlinných zajímavostí chybí popisky.

Text a foto
Mgr. Lukáš Nekolný,
katedra sociální geografie
a regionálního rozvoje,
PřF UK

Romantické zákoutí s kamenným mostkem, japonským javory, barotou, lekníny na jezírku a vzrostlými borovicemi a modříný

knihou *The Art and Craft of Garden Making* z roku 1901, dodnes považovaná za základy moderní krajinářské architektury. Tento muž si v průběhu svého života vybudoval takové renomé, že byl jmenován prezidentem Institutu měst a plánování a na konci dvacátých let 20. století se stal také prvním prezidentem Institutu krajinářských architektů.

Botanické zajímavosti

Je tedy jisté, že již na přelomu 19. a 20. století nechyběly speciálně upravené lesní cesty, rozárium či bylinková zahrada. A i v současnosti tu můžete obdivovat desítky druhů